

Stupavan

VDÁVA MESTO STUPAVA

ČÍSLO 3/98

MAREC 1998

Na slovičko...

V dnešné sviatočné chvíle sa vraciame k udalostiam, ktoré sa udiali takmer pred dvomi tisícročiami. I dnes sa ľudstvo trápi, vyrovnáva, snaží porozumieť údelu muža z Nazaretu - Kristovi. Vtedy to bola malá skupina ľudí, ktorí vládali sprevádzať a nasledovať Ježiša. Postupne sa Ježišova sila a moc - za žiadnu cenu neuhnúť pred Pravdou a Láskou, ale ich brániť a dosvedčiť svojím životom - vybrali všetkými cestami sveta. Obsah a hĺbka Ježišovho života, smrti a zmŕtvychvstania sa akoby vytrácali a začali ich nahrádzať formálne prvky, ktoré mali nie raz potvrdiť Ježišovu smrť a zmŕtvychvstanie. Týchto udalostí sa chytali maliari, spisovatelia, hudobní skladatelia i vedci. Boli, sú a budú námetom určite i pre ďalšie generácie. Pre nás dnes je však dôležité, aby sme vládali prísť s Kristom až do našej dnešnej súčasnosti, aby sme vrátili život Ježišovmu zmŕtvychvstaniu cez náš život. Lebo ľudstvo, aj sama Európa, ktorá prvá prijala správu o Ježišovom zmŕtvychvstani, sa za 20 storočí veľa razy správali tak, ako keby Kristus nebol býval vstal z mŕtvych. Vojny, zločiny na ľuďoch, na prírode, sú vyjadrením toho, že Kristova smrť a zmŕtvychvstanie nere-
-gnujú ani v tých, ktorí sa ku Kristovi pri-
-násili. Kristus nás prišiel postaviť a naučiť žiť tu, v Živote. Kde sa rodíme, zomierame i zmŕtvychvstávame. Kristus až tak dorástol, že premohol smrť a stal sa Božím, živým. Vzkriesenie vrátilo Krista životu, ľuďom. Kristus zmŕtvychvstal do života a viery tých, ktorí mu porozumeli. A preto: - Vzkriesenie je v odvahe vedieť o dráme života, človeka, ľudských dejín, a s tým znovu vyvolávať a obnovovať nádej v zmysel tejto drámy. - Vzkriesenie je moc ducha pozeráť sa do očí utrpeniu, bolesti, zomieraniu a napriek tomu všetkému nestrátiť svetlo k životu. - Vzkriesenie je sila mysle, poznania, múdrosti boríť sa zo zbabelosťou, hlúposťou. - Vzkriesenie je znova nastavovať tvár páľave a búrkam doby a vytvárať oázu slobody. - Vzkriesenie je vyrovnávanie chrbta, hľadanie nádeje, i keď dnešný kríž sveta veľmi tlačí na plecía. - Vzkriesenie je i naša najvladnejšia otázka, z koho, z akých hodnôt žijeme, lebo sme klamári, ak veríme že Ježiš vstal z mŕtvych a nestretáme ho živého v chudobných a hladných nášho sveta, ale ani vo svojom dieťati, v manželke, kolegovi.

Lebo sme zločincami, ak si Kristov kríž dvíhame, pripíname na prsia a hrdo vystierame svoju hrud' či vyzdobujeme si ním svoje príbytky, budujeme monumenty, mysliať si, že je to ten správny bod, ktorým pohneme svet a Zem. A pritom ľuďom spôsobujeme utrpenie len preto, že majú iný názor, myšlienku, slovo. Toto Kristus neurobil a ani nechcel. Jeho kríž, ak sa k nemu hlásime, vykupuje, oslobodzuje a mi by sme mali robiť tak isto. Jeho kríž nie je prejavom neskrutnej pýchy, namyslenosti, nadľudskosti, jeho kríž sa stal skrze neho symbolom Lásky, Pravdy, Slobody, Života. A na záver vyznanie Karla Kryla, ktorý zomrel pred tromi rokmi: Zvolil som si Krista a Kríž. Ale kríž nie je plač, ale úsmev. To nie je: „ Pane, prečo si ma opustil?“. Katolíci neslavia Kristovo ukrižovanie ako sviatok bolestný, ale naopak, ako radostný, najradostnejší zo všetkých, pretože ide o zmŕtvychvstanie - dôkaz, že je možné prežiť svoj koniec. Všetkým Vám prajem pokojné sviatočné chvíle zmŕtvychvstalého Krista, uprostred ľudí, ktorých máte radi.
Felix Mikula, farár v Stupave

Stretnutie občanov s primátorom a poslancami Mestského zastupiteľstva

V tomto „volebnom“ roku sa schyľuje ku koncu volebného obdobia samosprávnych orgánov a prichádza i čas bilancovania. Tak ako i po minulé roky sa uskutoční stretnutie občanov s primátorom a poslancami Mestského zastupiteľstva. Posledný rok priniesol nelahké úlohy a rad problémov, ktoré musí samospráva riešiť. Budúcnosť stupavskej skládky, budovanie kanalizácie, sociálny program, financovanie tepla, budovanie nového tepelného hospodárstva - to sú problémy, o ktorých sa bude hovoriť v kinosále Kultúrneho domu v Stupave.

Pozývame všetkých občanov na stretnutie, ktoré sa uskutoční v stredu 22. apríla od 18.00 hodiny. Záujem o stretnutie s občanmi prejavili i zástupcovia Okresného úradu v Malackách.

Pozývame Vás na Veľkonočný jarmok v sobotu 28. marca od 8.00 pri Kultúrnom dome v Stupave

Zasadalo mestské zastupiteľstvo

Vo štvrtok 26. februára sa konalo riadne zasadnutie Mestského zastupiteľstva. V súlade s programom boli prerokované materiály - Kontrola plnenia uznesení, Vyhodnotenie sťažností, podnetov, oznamov a petícií v podmienkach samosprávy mesta Stupava v roku 1997, Kontrola inventarizácie v MsKS Stupava a VaK mesta Stupava, Súhrn opatrení na zabezpečenie plnenia rozpočtu mesta Stupava a príspevkových organizácií zriadených mestom a ďalšie. Poslanci uznesením prijali opatrenia k plneniu rozpočtu, vzali na vedomie informáciu primátora mesta o krátení dotácií na teplo zo štátneho rozpočtu. Poslanci sa na najbližšom zasadnutí budú zaoberať činnosťou mestskej polície, stavom predaja mestských bytov, atď.

Mimoriadne zasadanie mestského zastupiteľstva

Primátor mesta Stupava zvolal dňa 5. marca 1998 mimoriadne zasadanie mestského zastupiteľstva, na ktorom bol prerokovaný návrh novely Zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov. Návrh novelizácie schválila 17.2.1998 vláda SR a predložila ho na rokovanie Národnej rady SR. Podnetom pre zvolanie zastupiteľstva bol list predsedu Združenia miest a obcí Slovenska / mesto Stupava je členom/ p. Michala Sýkoru, v ktorom sa obracia na poslancov s naliehavou výzvou o vyjadrenie podpory a spolupatričnosti pre územnú samosprávu v Slovenskej republike. V najbližších dňoch sa Národná rada SR bude zaoberať návrhom novelizácie zákona o obecnom zriadení, zároveň je na rokovanie zaradený návrh zákona NR SR o samospráve vyšších územných celkov a požiadavka na podpísanie

Európskej charty miestnej samosprávy. V tejto súvislosti Rada ZMOS požiadala o podporu vo forme odmietavého stanoviska k súčasnej podobe návrhu zákona o samospráve vyšších územných celkov a o podporu pri zohľadnení pripomienok ZMOS k navrhovanej novele zákona o obecnom zriadení. V liste sa tiež konštatuje, že v doterajšom postupe / pripomienkové konanie, dvojstranné rokovania ZMOS a MV SR atď./ neboli akceptované názory a požiadavky ZMOS ako reprezentatívnej organizácie samosprávy na Slovensku. V Stanovisku Združenia miest a obcí Slovenska k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon SNR č. 369/1990Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov sa za neprijateľné považujú tieto navrhované zmeny a doplnky:

a/ problematika preneseného výkonu štátnej správy
Podľa návrhu predkladateľa by obec bola povinná vyžiadať si stanovisko krajského úradu k návrhu všeobecne záväzného nariadenia, vydávaného vo veciach preneseného výkonu štátnej správy z hľadiska súladu s Ústavou SR a zákonmi. ZMOS s týmto návrhom nesúhlasí, pretože žiaden zákon doteraz nešpecifikoval originálne kompetencie a prenesené úlohy štátnej správy. V praxi by teda navrhovaná úprava spôsobovala problémy z hľadiska určenia, ktoré pôsobnosti podliehajú kontorle vlády. Takúto kontrolu považuje ZMOS za neodôvodnený zásah do oprávnenia orgánov samosprávy samostatne rozhodovať v medziach zákona a tiež nedôveru štátu voči samosprávnym orgánom.

b/ problematika cezhraničnej spolupráce
Podľa návrhu predkladateľa by obec bola povinná vyžiadať si stanovisko krajského úradu k návrhu dohody o cezhraničnej spolupráci alebo členstva v medzinárodnom združení. V prípade nesúhlasu krajského úradu by sa domáhala obec na krajskom súde určenia, že návrh dohody alebo členstva nie je v

rozpore s Ústavou SR, zákonmi a medzinárodnými zmluvami. Tento návrh považuje ZMOS za obmedzovanie iniciatívy a samostatného rozhodovania samosprávnych orgánov a obrátený postup.

c/ problematika odvolávania starostu

Podľa návrhu predkladateľa by sa vyhlásenie volieb nového starostu uskutočnilo uznesením obecného zastupiteľstva, prijatým schválením väčšiny prítomných poslancov. Podľa ZMOS je to významné rozhodnutie a musí o ňom rozhodovať kvalifikovaná väčšina, čiže trojpätinovú väčšinu všetkých poslancov.

d/ Problematika hlavného mesta SR Bratislava

Podľa navrhovateľa zákona by mali byť vypustené ustanovenia, že osobitné postavenie hlavného mesta SR Bratislava, štruktúra a postavenie jeho orgánov upravené osobitným zákonom. Podľa ZMOS je nevyhnutné, aby doterajšia právna úprava ostala v platnosti aj naďalej.

e/ ďalšie nezohľadnené pripomienky

Predložený návrh zákona nezohľadňuje tieto okruhy:

- problematiku obecnej polície, v súvislosti s ktorou žiadame ponechať súčasné znenie zákona a ustanovenia o obecnom požiarnom zbore navrhujeme doplniť ako § 19 a problematiku starostov, dlhodobo uvoľnených na výkon funkcie, kde žiadame ponechať súčasné znenie.

Druhé mimoriadne zasadnutie mestského zastupiteľstva

V poslednom období sa mestské zastupiteľstvo stretlo už na druhom mimoriadnom zasadnutí. Súvisí to predovšetkým s tým, že vznikajú problémy, ktoré musia byť okamžite riešené zastupiteľstvom ako najvyšším orgánom samosprávy. V týchto dvoch prípadoch išlo o problémy, ktoré súvisia so samosprávou a boli vyvolané pohybom v legislatíve alebo legislatívnymi zmenami. Primátor mesta v súvislosti s potrebou

finančných prostriedkov na krytie cenového rozdielu tepla pre domácnosti na prvý polrok 1998 zvolal mimoriadne zasadnutie na štvrtok 19. marca t.r. Záujem poslancov o problematiku bol skutočne veľký, o čom svedčí ich vysoká účasť na zasadnutí. Primátor na zasadnutie pozval všetky zainteresované strany, t.j. zástupcov firmy DUSPAMA spol. s r.o., predstaviteľov Okresného úradu v Malackách, dodávateľa tepla - Cevaservis a.s., správcu družstevných bytov OSBD Pezinok a budúceho prevádzkovateľa tepelného hospodárstva mesta firmu Johnson controls s.s r.o. Rokovanie uviedol primátor, ktorý informoval, že v súvislosti s krátením dotácie štátu na výrobu tepla o 30% vznikol problém, kto uhradí rozdiel v cene za dodané teplo konečnému spotrebiteľovi, t.j. domácnostiam bývajúcim v akomkoľvek druhu bytov. Štát toto finančné vákuum ponechal na riešenie výrobcom tepla a odberateľom, ktorí majú uzatvoriť do konca marca t.r. vzájomnú dohodu. Zároveň však zo zákona zabezpečenie tepla v obci je povinnosťou samosprávy. Preto boli pozvané všetky subjekty zainteresované do tejto problematiky, aby predložili poslancom svoje návrhy a tí zväzili definitívne riešenie.

V diskusii vystúpila zástupkyňa firmy DUSPAMA /mandátnou zmluvou spravuje bytové hospodárstvo mesta - mestské byty a dodávku tepla/ Ing. Chudá. Informovala, že doteraz štát garantoval, že občan za teplo, t.j. za 1GJ, zaplatí regulovanú cenu 165,- Sk a rozdiel tejto ceny a ceny výrobcu tepla zaplatí zo štátneho rozpočtu. Znížením dotácie o 30% rozdiel v cene zostal nepokrytý. Konkrétne v Stupave DUSPAMA nakupuje teplo od výrobcu, t.j. Cevaservis a.s., a prostredníctvom výmenníkových staníc ho dodáva konečnému spotrebiteľovi do domácností. Kalkulovaná cena za 1 GJ pre výmenníkovú stanicu VS1 - Ružová ul. je 307,20 Sk a pre VS2- ul. J. Kráľa je 321,80 Sk. Od výrobcu nakupuje 1GJ za

178,20 Sk. K navýšeniu ceny dochádza nielen reálnymi nákladmi firmy a prirátaním primeraného zisku vo výške 10%, ale predovšetkým nadmernými stratami, ktoré predstavujú až 35%. To v skutočnosti znamená, že ak Cevaservis dodá od svojho prahu 100 GJ - po trase / rozvody v dezolátnom stave, zastaralé materiály atď./, stratí sa až 35 GJ ! Pochopiteľne, že táto strata sa premietne do kalkulácie konečnej ceny. Občan však zaplatí len 165,- Sk, zvyšok sa uhradza z dotácií. Vzhľadom na krátenie dotácie zostáva nepokrytých 1,7 mil Sk na prvý polrok 1998.

V diskusii vystúpil aj zástupca Okresného úradu v Malackách Ing. Kučera, ktorý poslancov informoval, že okresný úrad má zo zákona povinnosť stanoviť maximálne ceny pre domácnosti a výrobcov tepla. Pritom vychádzali z analýzy cien v rámci okresu. V rámci rozpätia ceny pre domácnosti od 150 do 165 Sk stanovili cenu za 1GJ na 165 Sk. Preverili si kalkulácie výrobcov tepla a zistili, že sú opodstatnené a prišlo aj k úprave miery zisku. Zostáva vyriešiť tretí problém, aby sa na cene dohodli s odberateľmi. V prípade, že nepríde k dohode, teda ak mesto Stupava nebude súhlasiť s tým, že vykryje rozdiel v cene zo svojho rozpočtu, musí sa problém riešiť na Ministerstve financií SR.

Primátor mesta sa vyjadril, že v tomto prípade treba ísť až do krajnosti a ponechať riešenie na štátne orgány, ktoré na jednej strane ponechali regulovanú cenu pre domácnosti a na strane druhej dotácie znížili a ich úhradu prenechali samospráve. Mesto prijalo pre tento rok vyrovnaný rozpočet s tým, že na výstavbu tepelného hospodárstva si musí vziať od banky úver, nemá teda zdroje, aby mohlo suplovať štát v dotáciách na teplo.

Poslanci kládli otázky týkajúce sa cenovej kalkulácie firmy DUSPAMA, poukázali i na to, že najväčším vlastníkom bytov je OSBD Pezinok, ktorý by sa mal tiež podieľať na krytí straty zo svojich zdrojov, a tiež na

zodpovednosť štátu za nedokonanú legislatívu, ktorá v konečnom dôsledku obciam ani neukladá, aby rozdiel v cene uhradili zo svojho rozpočtu. Zároveň tu však vzniká otázka, ak sa tak stane, čo prinúti výrobcu, aby so stratou, na vlastné náklady vyrábala a dodávala teplo?! A čo občan, ktorý je týmto problémom najviac postihnutý? Na jednej strane mu štát garantuje „ľudovú“ cenu, na druhej strane sa mu môže stať, že bude mrznúť a nemusí platiť vôbec nič, lebo nebude za čo. V tejto súvislosti však vzniká ďalší problém - vybudovanie nového tepelného hospodárstva, ktoré vo svojich princípoch je postavené na garancii štátnej dotácie v plnom rozsahu, teda nezniženej / schválenej bolo v minulom roku/. Prvá časť rokovania za prítomnosti hostí sa skončila prijatím uznesenia, že MsZ neschvaľuje zvýšenie výdavkovej časti rozpočtu o čiastku 1,7 mil Sk, ktorá je potrebná na pokrytie schodku medzi kalkulovanou cenou tepelnej energie a maximálnou cenou pre domácnosť a dotáciou zo štátneho rozpočtu na prvý polrok 1998 a požaduje ho urýchlene riešiť na ministerstve financií SR. Poslanci väčšinou hlasov uznesenie prijali. Ešte pred jeho prijatím niektorí poslanci upozornili na to, že rokovanie s MF SR môže trvať prídlho na to, aby sa dali operatívne riešiť každodenné problémy, ktoré vzniknú a môžu negatívne postihnúť občanov. V tejto súvislosti ďalší oponovali tým, že podobný problém riešia všetky samosprávy a treba štátne orgány upozorniť na nedostatočnosť legislatívy, ktorej je tento zákon príkladom.

V druhej časti rokovania sa poslanci zaoberali problémom realizácie projektu tepelného hospodárstva v súvislosti s touto novou situáciou. Kotelňa v Cevaservise v tomto roku končí s dodávkou tepla pre mesto. Súvisí to s jej technickým stavom a tiež s tým, že doterajšie médium - mazut sa stáva úzkoprofilovým tovarom. Mesto prijalo modernú koncepciu riešenia tepelného hospodárstva s tým, že projekt

zrealizuje firma Johnson controls, ktorá bude prevádzkovať kotelňu, rozvody a celú technológiu desať rokov. Firma predložila svoj projekt i spôsob financovania prostredníctvom programu EPC / financovanie úvermi založené na návratnosti investícií, úspornosti, ekológii atď./ . Avšak nastala nová situácia, s ktorou nikto nerátal - zníženie dotácií zo strany štátu. Zástupca firmy Ing. Krcho informoval poslancov o genéze celého projektu, ktorá dosiahla svoj vrchol tým, že po územnom konaní bolo vydané stavebné povolenie, aby sa 1. apríla mohlo začať s výstavbou kotolne a s tým súvisiacimi prácami / výmena technológií vo výmenníkových stanicách, plynofikácia, termostatická bytov atď./, ktoré budú komplexne riešiť tepelné hospodárstvo smerujúce k maximálnej úžitkovosti a úspornosti vrátane regulácie tepla v bytoch. Zmeny, ktoré nastali, analyzovali a dospeli k záveru, že mestskému zastupiteľstvu predložia tri varianty : 1. firma odstúpi od zmluvy a nebude realizovať projekt tepelného hospodárstva mesta Stupava, pretože za daných okolností a legislatívnych zmien je táto investícia / 30 mil Sk/ riskantná., 2. firma bude pokračovať, projekt zrealizuje v zmysle zmluvy, pričom sa dodatkom upraví, že mesto uhradí rozdiel medzi pôvodne kalkulovanou cenou a cenou skutočnou, tak ako sa bude v budúcnosti vyvíjať a tento svoj záväzok bude garantovať i nehnuteľným majetkom., 3. firma projekt zrealizuje, odovzdá ho mestu, ktoré bude tepelné hospodárstvo prevádzkovať a firme bude podľa splátkového kalendára splácať túto pôžičku za obvyklých podmienok. V diskusii odznela jednoznačná podpora pre druhý variant, s tým že podmienky dodatku k zmluve musia byť pre mesto prijateľné a únosné. Odstúpenie firmy by pre Stupavu znamenalo „dobu ľadovú“, a to už od 15. septembra t.r., a prevádzkovanie zložitej technológie iným subjektom nie je rozumné riešenie, navyše ak by bolo mesto ešte zaťažené splátkami tak vysokej pôžičky.

Možno povedať, že poslanci riešili azda najzložitejší problém tohto volebného obdobia. Situácia, do ktorej sa mesto nie svojou vinou dostalo, sa rieši často pod tlakom času, nezvratných skutočností a obmedzených možností pre manévrovanie, že riešením sú už len kompromisy. Primátor navrhol, aby sa otázkou znenia a obsahu dohody zaoberala užšia komisia, v ktorej budú zastúpené obe zmluvné strany. Návrh dodatku bude predložený na schválenie mestskému zastupiteľstvu. Záujem o riešenie tohoto zložitého problému prejavili všetci prítomní bez rozdielu straníckej príslušnosti, vedomí si toho, že ide o závažný moment v živote mesta a jeho obyvateľov. Mestské zastupiteľstvo sa zíde na najbližšom riadnom zasadnutí vo štvrtok dňa 30. apríla t.r.

Zasadala Rada Združenia miest a obcí Záborskej oblasti /ZOZO/

Dňa 13. 3. zasadala v Skalici rada ZOZO, ktorá hodnotila svoju činnosť a programové zameranie od VII. snemu. Kladne hodnotila aktivitu poskytovateľ členským obciam a mestám konzultačno-poradenskú službu prostredníctvom odborných seminárov a výmenou skúseností. Významným prvkom činnosti rady je takmer ročná iniciatíva s dlhodobým horizontom realizácie spolupráce a integrácie Záhoria s Dolným Rakúskom a Južnou Moravou ako predpokladu pre budúci Euroregión. Pozitívne bola hodnotená spolupráca s miestnou štátnou správou, ktorá priniesla obojstranný úžitok. V budúcnosti chce rada pôsobiť predovšetkým na - ďalšie rozširovanie vzdelávania starostov, primátorov, členov zastupiteľstiev a pracovníkov samosprávy., v spolupráci s Inforeg Záhorie a PMU Phare CBS sa podieľať na tvorbe Interregionálneho informačného centra., v záujme perspektívneho a trvalého rozvoja regiónu cieľavedome udržiavať vysoký štandard vzťahov s orgánmi štátnej správy, presadzovať koncepciu nezávislosti samosprávy na každom stupni organizačnej štruktúry, pre rozšírenie rozhľadu a skúsenosti starostov a primátorov organizovať odborné exkurzie a výmeny skúseností so samosprávami Rakúska a ČR., aktivizovať starostov a primátorov k prehĺbovaniu vzájomnej spolupráce organizovaním spoločných kultúrno-spoločenských podujatí., efektívne zúžitkovať členské príspevky s prednostným zameraním na vzdelávanie. Mesto Stupava je členom ZOZO a prostredníctvom primátora mesta sa snaží účinne podieľať na rozvoji jej činnosti a presadzovaní jej aktivít. - ps -

Stupava na veľtrhu EXPOTOUR 1998

Mesto Stupava sa prezentovalo na medzinárodnom veľtrhu turistického ruchu Expotour Slovakia 1998 v Žiline. V dňoch konania výstavy od 12.-15. marca t.r. sa tu prezentovalo okolo 650 vystavovateľov zo Slovenska i zahraničia. Zastúpené boli veľké cestovné kancelárie, firmy poskytujúce sprievodné služby, kúpele a predovšetkým regióny a mestá SR. Naše mesto vystavovalo v rámci Bratislavského kraja v expozícii okres Malacky. Možno povedať, že sme zastupovali okres, pretože expozícia pozostávala z prezentácie Stupavy, Záhorskej Bystrice a Marianky. Najbližšie okolie Stupavy priam evokuje myšlienku, že treba v tomto smere združiť úsilie a vytvoriť lokálne združenie pre turistický ruch, tak ako je tomu i v iných mestách a obciach. Tento prvý a sľubný krok potvrdil, že máme čo ponúknuť, že je tu záujem práve preto, že sme tak blízko Bratislavy, len chýba účinná reklama a kompletná ponuka toho, čo turisti môžu u nás vidieť a ako sa dokážeme o nich postarať. Naša expozícia nepatrila medzi tie najexkluzívnejšie ako napríklad expozícia TANAP-u, Piešťan alebo Detvy či Košíc. Tam bol cítiť dostatok finančných prostriedkov, intenzívny záujem nielen miest, ale aj podnikateľov v cestovnom ruchu / veď práve o nich išlo / a predovšetkým skúsenosti a určitú tradíciu. My sme napriek tomu, že Stupava sa takto a na takejto výstave prezentovala po prvýkrát, obstáli veľmi dobre, a to i pri skromných možnostiach a investíciách, ktoré sme výstave venovali. Pri príležitosti výstavy Mestské kultúrne stredisko vydalo tri turisticko-informačné bulletin / Stupava, Marianka, Záhorská Bystrica /. Každá obec mala svoj info-panel a okrem toho Stupava propagovala Slávnosti kapusty a Stupavské jarmoky. Počas výstavy našu expozíciu navštívili predstavitelia okresu Malacky i Krajského úradu v Bratislave, zástupcovia miest-

nej časti Záhorská Bystrica a v nedeľu prišiel i stupavský primátor Ing. Daráš, ktorý vyjadril svoju spokojnosť a organizátorom stupavskej „expedície“ poďakoval. Pochopiteľne, že expozíciu navštívil i rad ďalších vystavovateľov, s ktorými sme rokovali o možnostiach spolupráce. Prekvapila nás vysoká

navštevnosť odbornej i laickej verejnosti, čo potvrdilo kvalitu veľtrhu i to, že za sedem rokov existencie získala výstava dobrú povest i vysokú úroveň. Ak by sme mali hodnotiť, čo nám výstava priniesla, môžeme konštatovať, že predovšetkým dobrú skúsenosť, veľa užitočných informácií a kontaktov, ktoré v najbližšom čase zhodnotíme. Potvrdila v nás presvedčenie, že aj lokalita pri hlavnom meste má veľké šance presadiť sa v turistickom a cestovnom ruchu, a to práve svojím vidieckym charakterom. Presvedčili sme sa, že situácia - ťažké začiatky sú v mnohých slovenských mestách podobné ako u nás, ale napriek tomu treba postupne budovať základňu pre turistický ruch, pretože má sľubnú budúcnosť. Zároveň sme museli priznať, že v Stupave chýbajú drobní remeselníci, výrobcovia suvenírov a upomienkových predmetov, a tak vo vitríne bola keramika od keramikárov p. Hubeka zo Zohoru a p. Lužáka zo Záhorskej Bystrice. Pri všetkej skromnosti môžeme povedať, že sme napokon reprezentovali dôstojne, že sme v rámci Malackého okresu ako jediní

dokázali za krátky čas jedného mesiaca zmobilizovať sily a pripraviť skutočne hodnotnú výstavu. Zároveň nás potešilo, že návštevníci výstavy poznali Stupavu a jej okolie a nás - pracovníkov MsKS zvlášť potešilo, že vedeli o slávnostiach kapusty, stupavských jarmokoch a o Veselej muzike. Mimochodom

práve Veselá muzika, ktorá sa bez nároku na honorár zúčastnila slávnostného otvorenia výstavy, okrem iného aj preto, že si ju organizátori priam vyžiadali, dotvorila svojím koncertom príjemnú atmosféru výstavy.

Účasť na výstave financovalo mesto Stupava za finančnej podpory Krajského úradu Bratislava a skutočne výdatnej pomoci Okresného úradu v Malackách. Finančne prispeli aj Park hotel a Hotel Stupava-kongrescentrum, sponzorsky sa podieľali firmy Famix Stupava a Knihtlač Gerthofer Zohor. Prípravu expozície a účasť na veľtrhu zabezpečovalo Mestské kultúrne stredisko Stupava.

-ps-

Dánske skúsenosti

Počas organizačnej porady účastníkov Challenge Day - Deň výzvy 1998, ktorá sa konala v Banskej Bystrici, sa uskutočnil seminár - výmena skúseností na tému Samospráva a šport pre všetkých. Ak je Challenge Day považovaný za jednorázové podujatie, ktoré svojím zameraním má osloviť občanov celého mesta, aby sa aktívne

zapojili do športovania, potom aktivity Asociácie športu pre všetkých smerujú k organizovaniu jednoduchých, nenáročných podujatí pre všetky vekové kategórie a sociálne skupiny obyvateľstva. Zástupca dánskeho združenia športu pre všetkých Danske gymnastik og idraetsforeninger /DGI/ profesor Hans Kelstrup informoval o systéme a legislatíve, ktorá podporuje športové aktivity v Dánsku. Paralela medzi Dánskom a Slovenskom je v podobnom historickom vývoji po druhej svetovej vojne, t.j. v dynamickej industrializácii, prechodom od poľnohospodárskeho charakteru krajiny k priemyselnému a s tým súvisiace zmeny v spôsobe života. Dánsky systém prešiel vývojom od napodobňovania vzorov a programov iných krajín, až nakoniec dospel k programu, ktorý vychádza a rešpektuje domáce tradície a kultúru. Teda nešlo o ponúkание zaručene úspešného a pre Slovensko vhodného „receptu“, ale o inšpiráciu. Predovšetkým a to platí i pre nás, vytvorením možností pre športové aktivity sa vytvára prevencia drogovým závislostiam a kriminalite, vytvára sa ponuka pre aktívne využitie voľného času detí, mládeže i dospelých. Dánska legislatíva v tomto stojí jednoznačne na strane samospráv, ktoré finančne podporuje v ich projektoch. Práve menšia komunita ako je obec, menšie mesto sú najväčšou zárukou, že vynaložené prostriedky nájdu adresáta, že peniaze na športovanie sa dostanú ku každému občanovi. Šport pre všetkých je kontrastom k vrcholovému športu, ktorý je dosiahnuteľný len pre minimum talentovanej populácie. V dánskych mestečkách fungujú športové haly, plavárne tak, aby boli prístupné a to i cenovo pre všetkých. U nás zatiaľ sú takéto zariadenia pre obce len príťažou a problémom, čo s nimi a ako na nich zarobiť. Z hľadiska ich poslania je tento vzťah zvrátený, bohužiaľ naše ekonomické podmienky a možnosti sú toho jedinou príčinou.

Pochopiteľne, že nie v každej obci môžu byť vytvorené podmienky pre športovanie a vrcholový šport. Aj s týmto sa na úrovni samospráv vysporiadali pre nás inšpiratívne. Talentované deti a mládež, ktoré musia na tréningy dochádzať a s tým sú spojené i náklady, dostávajú podporu z obce, ktorá sa finančne na nákladoch, napr. na dopravu, podieľa. Vytvárajú fondy na podporu talentov. V tom spočíva záujem komunity o svojich občanov. U nás sa často nepostará ani štát a ním dotované organizácie a obce majú problémy so zabezpečením bežného chodu mesta a nemajú na ďalšie aktivity prostriedky. V Stupave poznáme rad talentovaných detí i mladých ľudí, ktorí aktívne športujú na vrcholovej úrovni a ich rodičia najlepšie vedia, čo ich to stojí. V tomto sme sa stali skutočne individualistami a len konštatujeme, že je to ich vec, keď podporujú ambície svojich detí. Otázka peňazí a možnosti rodiny podporovať svoje talentované deti sa tak stáva problémom a športovanie ako také luxusom, ktorý si nie každý môže dovoliť. Alternatívou je i pre nás vytvorenie takých podmienok, aby športovanie vo všetkých jeho podobách bolo občanom dostupné.

Takáto prevencia má však i ekonomický efekt, a to v tom, že je rozhodne menej nákladná ako následné sociálne a zdravotnícke programy, ktoré riešia problémy závislosti, kriminality mládeže a podobné sprievodné javy zanedbaného záujmu o deti a mládež. Ak sa zamyslíme nad našimi miestnymi pomermi, máme čo robiť na tomto poli. Na jednej strane tu máme naše „vrcholové“ športové stredisko, ktoré umožňuje pomerne veľkej skupine detí a mládeže sa realizovať. V tomto smere stupavské športové kluby vykonávajú nezastupiteľnú úlohu. Mimo túto hru však zostáva dosť detí a mladých ľudí a prevažná väčšina dospelých, ktorým sa neponúka nič. Asociácia športu pre všetkých predložila návrh zákona, ktorý by riešil problematiku športu vo vzťahu k samosprávam a navrhuje aj spôsob financovania. Ved' samosprávy sa snažia vytvárať podmienky, ved' ide o naše deti, našich občanov, ale potrebujú podporu, pretože donekonečna sa nedá stavať na sponzoroch a ich príspevkoch, zvlášť ak nie sú daňovo zvýhodnení.

Napriek vzdialenosti, a to nielen zemepisnej, dánske inšpirácie

môžu osloviť aj našinca. Prínajmenšom v tom, že nemôžeme čakať na zázraky, ale musíme konať. Konať v záujme svojho zdravia, v záujme zdravej spoločnosti a predovšetkým v záujme budúcnosti. -ps-

Požiarovosť varuje...

Za mesiac február 1998 zasahovali príslušníci jednotky Zboru požiarnej ochrany len pri požiaroch, ktoré vznikli vypaľovaním trávnatých porastov, predčasným jarným upratovaním v záhradkách a úpravou ich okolia spojených so spaľovaním odpadu, 15 - krát. Z uvedeného počtu požiarov boli dva lesné požiare, pri ktorých bola spôsobená priama škoda 80 000,- Sk a včasným zásahom príslušníkov Zboru požiarnej ochrany boli uchránené hodnoty vo výške 500 000,- Sk. Uvedená štatistika svedčí o predčasnom čase zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiaru, nakoľko z analýzy požiarovosti za posledných šesť rokov vzniká v mesiacoch apríl, máj, jún a august. Vzhľadom k nepriaznivým klimatickým podmienkam, t.j. vlhový deficit a množstvo suchej vegetácie v lesoch, je potrebné dodržiavať opatrenia na

Prehľad lesných požiarov

	1994	1995	1996	1997	1998
Počet požiarov	19	18	17	25	2
Priama škoda	123100	677400	115900	148700	80000
Usmrtení	-	-	-	-	-
Zranení	-	-	-	-	-

zamedzenie vzniku požiaru v čase zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiaru. Najčastejšou príčinou lesných požiarov je konanie človeka a jeho hospodárska činnosť. Väčšina požiarov vzniká z neopatrnosti, alebo podcenením požiarneho nebezpečenstva pri používaní otvoreného ohňa ako je vypaľovanie suchej trávy, táborenie, kladenie ohňa v lese, pálenie haluziny, fajčenie a deti bez dozoru. Záujmom nás všetkých, či už požiarikov, alebo občanov, je zabrániť zbytočnému ničeniu lesov, hodnotám na majetku a v najhorších prípadoch i stratám na životoch. Preto žiadame občanov, ktorí si doteraz neuvedomili následky svojho konania a počínajú si pri zak-

ladaní otvoreného ohňa na miestach, kde by sa mohol rozšíriť, nezodpovedne a neopatrne, aby sa zamysleli pri pohľade na zhorené lesné porasty a na štatistiku požiarovosti nad svojim konaním a uvedomili si, že ich počínanie môže spôsobiť veľké škody na majetku i na životoch osôb. Upozorňujeme Vás na zakladanie ohňa v lese, napr. pri turistike, ktoré môžu byť vykonávané len na miestach k tomu určených (ohniská zabezpečené proti voľnému šíreniu požiaru, ktoré určili užívatelia lesných porastov), ďalej na fajčenie v lese, ktoré často spôsobuje vznik požiaru a ďalších činností, ktoré by v čase zvýšeného nebezpečenstva mohli viesť k vzniku požiaru. Vypaľovanie porastov je fyzickým osobám v zmysle § 17 ods. 2 písm. B zákona SNR č. 126/1985 Zb. o požiarnej ochrane zakázané. V prípade porušenia zákona č. 126/1985 Zb. o požiarnej ochrane v znení neskorších predpisov, ktoré pojednávajú o vyššie uvedených opatreniach, bude odbor požiarnej ochrany Okresného úradu v Malackách postupovať voči fyzickým osobám, ktoré ich porušia, v

zmysle § 78 vyššie uvedeného zákona, ktorý pojednáva o priestupkoch ukladaným fyzickým osobám. Škoda vyčíslená v prehľade je len priama škoda, ale následná škoda, ktorá vzniká pri niektorých lesných požiaroch je nevyčísliteľná. V prehľade nie sú uvedené požiare, ktoré vznikajú v súvislosti s vypaľovaním trávnatých porastov a lesov, ktoré vypaľovanie ohrozilo. Včasným zásahom príslušníkov Zboru PO a dobrovoľníkov, podieľajúcich sa na likvidácii týchto požiarov, a hlavne pozornosťou občanov, ktorí včas požiar nahlásili, bolo uchránené nespočetné množstvo lesných požiarov a nevyčísliteľné hodnoty.

Npor. PO Ladislav Pilný, náčelník odboru požiarnej ochrany

Získať zákazníkov

Vedenie Mestského podniku technických služieb Stupava začalo s intenzívnou reklamno-propagačnou kampaňou zameranou na získanie zákazníkov pre skládku odpadov Stupava - Žabáreň. Vzhľadom na postupujúce práce na plnení podmienok, ktoré uložil pre prevádzku skládky Okresný úrad v Malackách sa predpokladá ich dokončenie v stanovených termínoch. Úsilie vedenia podniku je zamerané na získanie zákazníkov pri garantovaní nepretržitej prevádzky, porovnateľných cenách a kvalitných službách.

Dvojsečná zbraň

Vôbec nejde o zbraň, ale o nevyhnutné opatrenie, ktoré prijalo mestské zastupiteľstvo a týka sa obmedzenia pristavenia veľkoobjemových kontajnerov na uloženie veľkoobjemového odpadu. O spôsobe a systéme prevádzkovania sme už informovali. Potešiteľné je, že na miestach pristavenia kontajnerov sa nehromadil odpad vyvezený nedisciplinovanými občanmi. Nemilým prekvapením je však zistenie, že sa tvoria divoké skládky, či už v neďalekom Borniku na Malacej ceste alebo v lesíku za bývalým areálom Incheby. Občania žijúci v miestach pristavenia kontajnerov by mali vo svojom záujme i v záujme ochrany svojho životného prostredia upozorniť Mestskú políciu alebo pracovníkov mestského úradu na protiprávne konanie tých, ktorí životné prostredie znečisťujú. Ako občania tohto mesta mali by sme spoločne prejavili záujem o dodržiavanie zákona a predpisov, ktoré platia na území mesta a chránia záujem jeho obyvateľov.

Nepretržitá služba

MsPTS Stupava v záujme poskytnúť nepretržitú pohrebnícku službu oznamuje občanom, že v prípade potreby sa môžu telefonicky obrátiť na službukonajúceho pracovníka na t.č. 0903 454 133.

Múdrosť o víne...

Starou pravdou ostáva, že nám červená nos od plta bieleho vína. Z domu do vinárne je pár krokov, ale obrátené naozaj. Bol veľkým obdivovateľom všetkého skla, najmä fliaš a pohárkov z vínom. Nálepku ospevujú hodnotu vína pred očkutárčami

(zo zbierky p. R. Pešľa)

Marec - mesiac knihy

Mestská knižnica Ruda Morica v Stupave pripravila v mesiaci knihy výstavy kníh slovenských autorov v dospelom aj detskom oddelení. Z vystavených kníh ponúkame čitateľom napríklad: Ján Beňo - Maslo na hlave, Milan Rúfus - Žalmy o nevinnej, Jana Šrámková - Ostrie, Robert Bielik - Mandragora, Ján Buzássy - Svetlo vôd, Václav Pankovčín - Polárny motýľ, Ján Tužinský - Jeremiášov plač, Juraj Sarvaš - Spoza kulis, Štefan Moravčík - Sedláci a Vičie hrdličky, Peter Sever - herecké lásky, Pavel Hruz - Chlieb a krv, Hana Zelinová - Aj v raji prší... Pre deti sú to knihy: Klára Jarunková - Jediná, Jozef Pavlovič - Hádali sa hádanky, Mária Rázusová - Martáková - Prvý venček, Mária Števková - Abeceda pre Barborku, Štefan Moravčík - Prvák, prvák, vstrč rožky, Jozef zo Senca - Jazyček môj, ohýbaj sa!, Mária Ďuričková - Čo si hračky rozprávali, Marta Šurinová - Deti v zelenom, Knižka pre všetky slovenské deti...

Okrem kníh od slovenských autorov nájdú čitatelia v knižnici aj bohatú ponuku beletrie a náučnej literatúry pre deti i dospelých od svetových autorov. O týchto knihách sa čitatelia Stupavana dozvedia niečo viac v budúcom čísle. Počas Mesiacu knihy prebieha v knižnici súťaž o „Kráľa detských čitateľov“ a literárne súťaž „Príroda je život pre každého“. Pripravený je tiež nástenný kvíz pre detských čitateľov „Deti a knihy“, na exkurziu po knižnici prvýkrát prídu najmladší žiaci-prváci. Druháci si pobesedia o knižke Rozprávky o psíčkovi a mačičke. Aj žiaci stupavskej Osobitnej školy navštívia knižnicu, kde je pre nich pripravená malá súťaž o prečítaných knihách. Deti z MŠ prídu na doobedie s rozprávkou. Okrem kníh a časopisov na požičkovanie si môžu čitatelia i návštevníci knižnice kúpiť knižné novinky z beletrie a náučnej literatúry pre deti a dospelých, tiež papierové skladačky PUZZLE, rôzne pohľadnice a veľkonočné

vajíčka.

V knižnici funguje kópírovacia služba.

Mestská knižnica R. Morica je otvorená: pondelok a piatok od 10.30-11.30, od 12.30-16.00, utorok a štvrtok 10.30-11.30, 12.30-18.00.

Na vašu návštevu sa tešia pracovníčky mestskej knižnice.

Vyhodnotenie súťaže

Mestská knižnica Ruda Morica v Stupave vyhlásila tretí ročník literárnej súťaže „Príroda je život pre každého“ venovanej pamiatke spisovateľa a stupavského občana R. Morica. Oboslaných bolo 21 základných škôl, z toho sa do súťaže zapojilo 14. Súťažiť bude 32 prác v kategórii próza a 7 prác v kategórii poézia. Zasadnutie poroty, v ktorej sa tradične zúčastňujú zástupcovia vydavateľstva Mladé letá, redakcie Slniečko a ďalší, bude v piatok 27. marca v Stupave.

Kráľ detských čitateľov

V mestskej knižnici prebieha druhý ročník čitateľskej súťaže pre žiakov základných škôl „Kráľ detských čitateľov“. Súťaž zameraná na slovenskú literatúru, znalosti o rodnom meste a Slovensku, prebieha v dvoch kolách. Do súťaže sa zapojilo 33 žiakov ZŠ, čo svedčí o narastajúcom záujme. V nedeľu 5. apríla sa v sobášnej sieni MsÚ uskutoční vyhodnotenie súťaže spojené s „korunováciou“ Kráľa detských čitateľov pre rok 1998.

Koncert žiakov ZUŠ

Zvykli sme si, že základná umelecká škola svojimi pravidelnými školskými koncertmi obohacuje kultúrny život nášho mesta. Vedenie školy pripravilo verejný žiacky koncert, ktorý sa uskutoční 27. marca t.r. o 19.00 hodine v Kultúrnom dome v Stupave. V programe vystúpia žiaci hudobného, tanečného a literárno-dramatického odboru.

Vystúpenia pred verejnosťou sú pre žiakov skúškou i skúsenosťou, pričom doteraz vždy obstáli verní dobrému menu stupavskej umeleckej školy.

FAŠIANGY NAJMENŠÍCH

Koniec fašiangov sme oslávili aj v našej materskej škole na ul. Janka Kráľa už tradičným karnevalom. V tanečnom rytme sa na parkete vykrúcali zajačik s medvedom, jeleň s veвериčkou, nezaostávali ani princezničky, princovia, objavila sa i Červená Čiapočka s horárom a starou mamou, mačička, psíček či kuchár. Ako

na jarnej lúke tu rozkvitli a točili sa margarétky, divý mak, púpava a poletovali motýle a lienky. Navštívili nás aj cudzinci - turkyňa, indiáni a pocho-piteľne i Batman. Všetci spoločne sme „pochovali basu“. Na náš vydarený karneval budeme ešte dlho spomínať.

J. Chrupková, MŠ J. Kráľa

Prijatie Majstra Európy

Primátor mesta Stupava Ing. A. Daráš pozval majstra Európy v karate-kumite juniorov a kadetov, šestnásťročného Tomáša Živnera, na slávnostné stretnutie, ktoré sa konalo v sobášnej sieni Mestského úradu. Primátor v príhovore vysoko ocenil talent i húževnatosť, s ktorými Tomáš dosiahol mimoriadny úspech v Aténach. Zdôraznil, že je príkladom pre mnohých mladých ľudí, ktorí hľadajú svoje uplatnenie, sú talentovaní a majú veľa energie, bohužiaľ nie vždy ju dokážu pozitívne využiť a

uplatniť. Poďakoval otcovi T. Živnera za podporu, ktorá sa vrátila v podobe víťazstva a úspechov syna.

Po zápise do Pamätnej knihy mesta Stupava primátor odovzdal Tomášovi Živnerovi vecný dar a stretnutie pokračovalo neformálnym rozhovorom. Tomáš sa vyznal z dojatia a mimoriadne silného zážitku pri tónoch slovenskej hymny na počesť jeho víťazstva, ktorá znela v Aténach. Na stretnutí boli ďalej prítomní pracovníci MsKS Stupava a otec T. Živnera.

- ps -

Z histórie: Obyvateľstvo Stupavy a Mástu

Počas 18. storočia sa počet obyvateľov niekoľkonásobne zvýšil. V roku 1715 bol v Stupave celkovo 148 štátom zdanených osôb, v Máste ich napočítali 42. Na základe týchto údajov môžeme odhadnúť počet obyvateľov Stupavy na 700-800, Mástu na 200 - 250. V priebehu necelých siedmich desaťročí sa zvýšil takmer trojnásobne. V roku 1780 vykonali orgány Bratislavskej stolice dôkladný súpis obyvateľov žijúcich na jej území. Počet všetkých obyvateľov Stupavy bol 2033. Mestečko Stupava bolo v tej dobe druhým najväčším sídlom Záhorského okresu Bratislavskej stolice. Iba Veľké Leváre s 2192 obyvateľmi boli o niečo väčšie, v Malackách žilo o 14 ľudí menej.

Dospelých osôb bolo v Stupave 1167, nedospelých 866. Okrem týchto stálych alebo pôvodných obyvateľov, ktorých bolo 1442, pracovalo v remeselníckych dielňach alebo slúžilo na panstve či u bohatších gazdov 149 sluhov a 11 žien zaradených súpisom do toho istého stavu. Židovská komunita mala v tom čase 291 členov, z toho mužov bolo 108 a žien 183 a patrila k najväčším v celej stolici. Mást patril k menším obciam Záhorského okresu a mal 536 obyvateľov, z toho 317 dospelých a 219 detí. V roku 1780 sa v Stupave narodilo 135 detí, pritom zomrelo len 78 osôb z toho dospelých 20 a 58 detí. I napriek vysokej detskej úmrtnosti zapríčinenej nedostatčnou či temer žiadnou lekárskou starostlivosťou, nízkou hygienou a slabou výživou bol prirodzený prírastok predsa len vysoký. V Máste prišlo na svet 28 detí a zomrelo 13 dospelých a 16 detí.

V roku 1777 uzavreli Stupavčania 23 manželstiev, neviest vo veku 15-20 rokov bolo 16, ženisi mladší ako 20 rokov boli štyria. Najviac mládenčov sa oženilo vo veku 21-25 rokov, vo veku 26-30 rokov sa ženíl len jeden mládenec. V Máste v tom roku uzavreli 7 sobášov. Traja ženisi a nevesty mali 16-20 rokov.

V roku 1787 z príkazu cisára Jozefa II. sa vykonal celouhorský súpis obyvateľstva. V Stupave napočítali cisárski sčítací komisári 246 domov, v ktorých žilo 511 kresťanských a 70 židovských rodín. Počet obyvateľov stúpol na 2613, z toho kresťanov bolo 2258 a židov 355. Súpis zachytil i stavovské zaradenie mužskej časti obyvateľov. Žilo tu 14 šľachticov, 5 duchovných, 4 úradníci a 70 mešťanov živiacich sa remeslom alebo obchodom. Najpočetnejšou vrstvou boli želiari, resp. domkári, ktorých bolo 319, sedliakov bolo 108. Okrem toho žili v Stupave dvaja penzionovaní vojaci. V Stupave trvale žilo 72 cudzincov, z toho 58 pochádzalo z Rakúska a dedičných krajín a 14 cudzincov bolo z ostatných krajín Európy. V Máste žilo 600 obyvateľov v 103 domoch. K sedliackemu stavu bolo rátaných 74 dospelých, 45 bolo domkárov a iba jeden prináležal meštianskemu stavu. V čase jozefínskeho sčítania ľudu bola Stupava počtom obyvateľov najväčším mestečkom v Záhorskom okrese Bratislavskej stolice. Prevyšovala nielen Veľké Leváre /2244/ a Malacky /2107/ ale i slobodné kráľovské mesto Svätý Jur /2399/. Stupava v tejto dobe počtom obyvateľov predstihla aj niektoré slobodné kráľovské mestá, napríklad Trenčín /2811/, Zvolen /2700/, Pukanec /2417/ a upadajúca Ľubietová /1530/.

/ podľa dr. I. Mrva, CSC/

„PRECHOD DOVOLEŇ“

Stupavskú uličku „Munkáč“ netreba Stupavčanom zvlášť predstavovať. O tejto úzkej uličke, ktorá začína pri potoku a vyúsťuje pri ruinách pivovaru, vedia mnohí. Tí pozornejší si možno všimli kamenú tabuľu osadenú na múre pri potoku. Obsahuje trojriadkový text. Prvý riadok je napísaný v maďarčine, druhý v nemčine a posledný v slovenčine. Text je vo všetkých rečiach zhodný a hovorí, že prechádzanie touto uličkou - Munkáčom je povolené, teda môžeme smelo a bez nepríjemností prejsť. Na

dnešnú dobu a situáciu v parku sa zdá byť takýto oznam úplne nezmyselný. Ak sa však v duchu prenese nie trochu späť, napríklad do doby pred sto rokmi, uvedomíme si jeho význam. Zatiaľ sa dnes nevie presne, aká bola história tejto uličky - prechodu. Starší Stupavčania si spomínajú i na jej druhý názov - Katova ulička. Zo starých záznamov vieme, že v Stupave bolo aj miesto na vykonávanie popráv a podľa tradície kať chodieval cez túto uličku. Býval vraj v pivnici pri pivovare, ktorá jednoducho pochádza mimoriadne zo 16. storočia. I dnes sa malý kopček pri novom cintoríne volá „Šibeničný vršok“. Vráťme sa však k veciam overeným. Tento prechod napriek tomu, že prechádzal cez veľkostatok grófa Károlyiho, patril obci. Údajne gróf Károlyi chcel tento prechod odkúpiť od obce. Ponúkal finančné odškodnenie, sľuboval vystavať alebo poskytnúť nehnuteľnosť pre účely obce. Obec si však svoje právo uchránila, a tak Stupavčania naďalej využívali skratku - prechod cez grófov park. Ponad Munkáč viedli mostíky - podobné tomu dnešnému, cez ktoré chodievalo služobníctvo z kaštiela do parku, kde bola práčovňa, mangel, mlyn a iné hospodárske budovy. Stupavčania si tabuľu chránili, udržiavali a starali sa o jej čitateľnosť. Potvrdovala ich právo prechodu cez park. Napriek tomu, že o tejto vzácnnej pamiatke možno mnoho Stupavčanov nevie, stihol si ju „pozrieť“ so sprejom neznámy umelec. Veľmi intenzívne som na neho myslel, najmä pri „lúštení“ písmeňiek.

MEG ENGEDELL ÁLJÁRUS ERLAUBLER DURCHGANG DOVOLENÉ PRECHÁZANI

Prepis textu na tabuli osadenej v uličke Munkáč.

Ďakujem pani Jozefine Marošovej za cenné informácie.

Milan Greguš

Informácie a literatúra:

Audionahrávka spomienok pani J. Marošovej, I. Mrva - Rukopis monografie o Stupave.

Slávnostný chrámový koncert

Farský úrad v Stupave a Mestské kultúrne stredisko v Stupave pripravili Slávnostný chrámový koncert súboru Lúčnica, ktorý je venovaný ako poďakovanie všetkým, ktorí sa finančne i svojou prácou podieľali na výstavbe Pastoračného centra v Stupave. Toto dielo, ktoré bolo vybudované prevažne zo zbierok veriacich a ich dobrovoľnej práce a tiež z finančného príspevku mesta Stupava, je pred dokončením. Začína slúžiť svojmu účelu a je miestom, kde sa budú stretávať Stupavčania a Mášťania všetkých generácií. Farský úrad v Stupave chce touto cestou poďakovať za obetavosť a pomoc pri budovaní diela, ktoré podobne ako chrámy stane sa dedičstvom pre budúce generácie.

Slávnostný koncert sa uskutoční v nedeľu 19. apríla o 18.00 hodine vo farskom kostole v Stupave.

Špoločenská kronika

Zosobášili sa:

Ing. Oto Pribil a
Jana Mihalovičová
Rastislav Kovács a
Monika Lešková
Marek Foltín a
Zuzana Šurinová
Vilam Vorel a
Ing. Zuzana Hromá
Peter Hasoň a
Simona Paulíková

Narodili sa:

Lukáš Kozaňák
Matúš Ragas
Dominika Gabrišová
Jakub Klas

Opustili nás:

Anna Maderová
Ján Kavický
Štefánia Macová
Viktor Lachkovič
Jozef Šebo
Gabriela Profantová
Tomáš Mader
Marta Skalská
Ing. Pavol Grúber

Konc jak živé...

Už mňa to s tým mojím konc omrzeuo, šak furt eném politizuje, konc tú politiku ten čovjek zavlékeu aj do postele. Jak volajakú veš. To sem si nikedi nemisleua, že já v posteli, ešče než zadríme, budem počúvat jeho zážitki z krokú alebo z teho síta. Já nevím jak druhí ľudé, ale abi sa čovjek necháu konc obalamúciť politikú a ešče aj pri jedzení místo prežehnaňá šecker komentovau, to je najvišší čas íť sa léciť do Cajle. Kašlem já na tebja, co si s tím tvojím drdlaním pomôžeme ket ani jeden ani druhí nám nic nepridajú. Čua sem z ampliónu, že bude mimorádní zasedání mjestského zastupitelstva a sem sa rozhodua, že vipadnem z domu. Súseda Fefka tam ráz biua a ušeu sa í aj chlebiček a biuo tam, na tem mjestském úradze aj teplo, reku idem sa tam kuknúť, neco sa dozvím. Teda sem tam došua, biua sem tam jediná. Mislím jako občanka. Primátor tam biu aj poslanci, skoro šeci a teda já. Hledaua sem chlebički, zatát tam nebiui, reku sa bojá, že im oschnú, šak ja počkám, času mám dost. Začau ten program, že gdo zapuaci za to tepuo, co ide do bitovek. Aj sem sa potešiu, budem mnet nejakú novinu pro našich muadích, bívajú v bitovce, aspoň na chvílu budem zajímavá. Ná ale šak tam každí mleu o svojm, já sem nedostaua program a nevjedzeua sem gdo je gdo. Biua sem ráz v divadle, dávali Ženski zákon po záhorácki a dostaua sem program a hnet sem vjedzeua gdo je dobrí a gdo potvora. To fčil jako mneli slovo hosté, ale sem si všimua, že ani tí poslanci sa nevjedzeli v em viznat. Nemneli, tak jak já ten program. Lutovaua sem ích, šak já sem biua cicho, ale oni moseli viprávjat. Ale nijak to dobre nevipádauo, lebo jeden povidau, že ket je štát takto chitří, že spraví gesto a nechá na obec, abi to jeho gesto zapuacia, že ani obec nebude puacit dane. Toto sem nečekaua ani nevjeriuu, že bi to až tak daleko došuo. Šeci sa usmívali, že volajak bude, že

sa to tam hore volajak utruse, ale povím vám jedno, nakonec to bude moset zapuacit eném tá obec. Potom biua prestávka, reku budú chlebički. Nic nebiuo. Ani popelník tam nebiu, nekerí išli fajčit až pre úrad a to sa mi velice lúbiuo lebo nefajčím. Potom začau ten, co to tú kotelňu majú stavjat a začau s tím, že može sa stat, že stavjat nebudú. Nastauo cicho jak v čerstvo vikopaném hrobje. Až mi došuo špatne, reku biuo mi to treba, abich sem biua svjedkem hromadní poráški?! Šak to je na porazení, ket sa nekomu neopuaci ani podnikat. Jedén potom vistúpiu a opítau sa, že co ten gigadžál bude stát a jak mu ten odpovidau porát si s tím mobílem privolau sanitku. Kam sem to já eném došua, mohua sem já radší drápat perí alebo fízól prebírát, strašne sem biua na sebja najedovaná. Jak sa pítali tak sa pítali, furt to eném tak dopadauo, že esli bi to nedoríšili, možú šeci zajtra zebrať pilki a sekérki a začat robít dreva na zimu pro tích bitofkárú. Ženički, co tam bili, rúbat bí nemoseli, tí bi eném vázali noše. Predsáj sa nakonec dohodli, šak co im ostávauo, že mosí sa kotelňa postavit a mosá sa dohodnúť. Konc mi ích biuo lúto, reku biuo ím to treba, šak z teho može čovjekovi huava puknúť a stejne sí nepomôže. Primátor ohuásiu konec a zas tí chlebički nebili, eném tak sa rozešli...Došua sem dom, išua sem si lehnúť, no nemohua sem zaspat. Starí si snat misleu, že ho scem počúvat a začau mi viprávjat jak volili prezidenta. Bože, je nám toto treba, abi sme sa skrz takéto vjeci v posteli prehadzovali?! Kam sme to ľudé došli? Volakedi sme si viprávjali jak sa nám podariuo kúpiť svičkovú, lebo gde mneli pjekné banáni. A včil eném za tú politiku! A temu mojému, ket sa mňa opítau esli drímem, sem povidaua nedrímem, modlím sa, aj ti sa pomodlí! Nebiua to pravda. Rozmíšlaua sem kam pújdem narezat volajekého agácá, kebi ho tí naši z bitofki v jaseň potrebovali.

Vaša M.P.

Jar prichádza

Prišla jar. Snežienky pomaly odkvitajú. V našich lesoch a na lúkach narástli takéto „hromadzinky“.

Aktivity stupavských turistov

Klub slovenských turistov v Stupave zorganizoval v piatok 20. marca besedu s členom OKL Liptovský Mikuláš Ing. Ladislavom Milanom, ktorý dlhé roky pracoval v horskej službe Vysoké Tatry, konkrétne v protilavínovej prevencii. V zaujímavej besede plnej sugestívnych zážitkov a dramatických situácií v podaní hosta, porozprával o činnosti protilavínovej služby na Slovensku a o záchranných akciách HS. Rozprávanie doplnil i premietaním videofilmov zo zásahov horskej služby.

Besedy, ktorá sa konala v Kultúrnom dome sa zúčastnilo 25

členov KST Stupava.

Na druhý deň, v sobotu 21. marca stupavskí turisti z poverenia OR regiónu Malé Karpaty zabezpečovali podujatie - Otvorenie turistickvej sezóny 1998. Podujatie sa konalo na Košiarisku pri Borinke a napriek zimnému počasiu s hustým snežením sa ho zúčastnilo vyše osemdesiat turistov z celého regiónu. Sezónu oficiálne otvoril predseda OR Ing. Milan Rúžička zo Stupavy. Súčasťou otvorenia bolo Víťanie jari a upálenie Moreny, ktoré pripravila členka KST Stupava p. Magda Kývalová. Všetci si priali, aby sa Morena nevrátila a začala skutočná, nielen kalendárna jar.

ZO ZÁPISNÍKA POLÍCIE

Dňa 3. 2. okolo 21.30 hod. prevzala hliadka tel. oznam pani K., že pod oknami jej domu vo dvore sa pohybuje neznámy zamaskovaný muž. Hliadka skontrolovala dvor, okolie domu. Stopy po násilnom vniknutí do dvora sa nenašli a údajného maskovaného muža sa ani pri kontrole Stupavy nepodarilo nájsť.

Dňa 19. 2. o 11.30 hod. bol hliadke MsP Stupava telefonicky oznámený požiar dreva na poli za starou budovou Cevaservisu v Stupave. Hliadka po preverení oznamu privolala požiarnikov z Malaciek, ktorí požiar uhasili.

Dňa 21. 2. prevzala hliadka MsP telefonický oznam, že za Inchebou v Stupave niekto vypaľuje trávu. Po príchode na miesto hliadka zistila, že od vypaľovania sa oheň rozšíril do areálu ŠM, do vinogradov, kde už horeli stromy a vinohrad. Privolaným požiarnikom sa podarilo napokon požiar uhasiť.

Dňa 26. 2. o 20.25 hod. prevzala hliadka telefonický oznam z Milice, že sa tam pani Š.A. zjavne pod vplyvom alkoholu vyhráža zákaznikom a uráža personál baru Milica. Po príchode na miesto bola dotyčná pani upozornená na hlučné správanie a v prítomnosti hliadky odišla domov.